

hier de plaats om iets meer van Arondeus te vertellen, die in strijdbaarheid niet van van der Veen verschilde en nog in een ander opzicht aan deze gelijk was: ook hij had het als kunstenaar jarenlang bijzonder moeilijk gehad in de Nederlandse samenleving.

Willem Johannes Cornelis Arondeus was in augustus '94 in de gemeente Naarden geboren. Hij was een nakomer in een kinderrijk Amsterdams gezin waarvan de vader brandstoffenhandelaar was terwijl de moeder samen met enkele oudere dochters in de zomermaanden een uitspanning dreef in het Gooi: vandaar de geboorte in Naarden. Het gezin was van elk begrip voor de kunst verstoken en het wekte dan ook sterke weerstanden toen de jonge Arondeus duidelijk maakte dat hij de onzekere carrière van kunstenaar wilde kiezen. Zijn vader zette hem de deur uit, slechts tersluiks durfde zijn moeder af en toe contact met hem onderhouden. Het kan zijn dat deze conflictsituatie verscherpt werd door het feit dat Arondeus, zodra hij merkte dat hij homoseksueel was, volledig voor die afwijkende gaardheid uitkwam die in de toenmalige Nederlandse samenleving door de meeste homoseksuelen zorgvuldig en angstvallig geheimgehouden werd. Wij zijn geneigd, Arondeus' openhartigheid als een bewijs te zien voor krachtige eigen opvattingen, voor een zekere onvervaardheid ook. Hij ontwikkelde zich overigens tot een eerder veelzijdig dan oorspronkelijk kunstenaar – misschien ook maakte juist die veelzijdigheid het hem moeilijk, met concentratie van zijn gaven op één bepaald gebied nieuwe wegen in te slaan. Hij werd tekenaar, schilder, graficus en ontwerper van gobelins, een en ander met veel voorliefde voor het decoratieve, het 'zinrijke' (dat hij graag met spreuken onderstreepte), daarnaast schreef hij enkele minder geslaagde autobiografische romans, een studie over wat hij de 'monumentale schilderkunst' noemde (hij was een leerling en groot bewonderaar van R. N. Roland Holst) en een fijnzinnige levensschets van de grote eenzame uit de 19de eeuwse Haagse School: Matthijs Maris, met wie hij zich in veel opzichten verwant voelde, zij het dat hij in tegenstelling tot de schuwe Maris bij voorkeur, aldus later Sandberg, 'de Spaanse hidalgo speelde'.¹ Dat deed hij in '40 al zoveel jaren dat hij ook uiterlijk op een hidalgo was gaan lijken: een lange, magere man, zwart van haar, keurig gekleed, met iets uitgesproken martiaals in zijn houding.

Onder de vele Nederlandse kunstenaars die het nationaal-socialisme afwezen, was Arondeus een van diegenen die beseften dat het plicht was, anderen tot volgehouden verzet te stimuleren. In de lente van '41 werd zijn *Brandarisbrief* de eerste periodieke illegale uitgave die de strijd tegen de

¹ W. Sandberg, 25 okt. 1974.